

Els sants d'Olot

Una artesanía que perdura



ANNA PONS > TEXT I FOTOS

L'any 1880, Joaquim Vayreda, Josep Berga i Boix i Valentí Carrera varen fundar el primer taller de sants d'Olot amb el nom «El Arte Cristiano». Es va fundar el dia de Tots Sants. Avui en dia és un dels tallers que encara funcionen, és la seu del Museu dels Sants d'Olot i està ubicat a la ciutat d'Olot.



En primer lloc cal fer un model. La persona que fa el model és l'escultor, i pot ser un treballador del taller, o no. Moltes vegades, i sobretot durant els primers anys, es contractaven escultors de reconegut prestigi per modelar una determinada imatge. Entre molts podem esmentar els germans Vallmitjana, Aleu, Atché, Alentorn, Fuxà i Llimona com a artistes de fora d'Olot, i Miquel Blay, Celestí Devesa, Martí Casadevall i Josep Berga i Boada, nascuts a la ciutat.



L'escultor ha de conèixer la iconografia del sant en qüestió, i els seus atributs. Un sant s'ha de poder reconèixer, com sant Antoni amb el porquet. Hi ha llibres dedicats únicament i exclusivament a explicar aquestes característiques de les imatges. A més a més, la creativitat de l'artista es veu limitada per l'emmotllatge, que s'ha de fer amb comoditat, i per tant s'han d'evitar formes gaire complicades que dificultarien aquesta etapa del procés.



Del model, se'n treu un negatiu, el motlle. N'hi ha dos tipus: el motlle perdut, que s'utilitza una sola vegada i és per a peces grans; i els motlles recuperables, que s'utilitzen per fer imatges en sèrie. Actualment la majoria de motlles són de làtex. Hi ha una peça anomenada xarpa que és una protecció per al motlle. Com més grossa és la figura més consistent es fa la xarpa, que pot arribar a ser feta de fusta i ferro.



Quan el sant surt del motlle està ple de rebaves i d'imperficcions, i aleshores passa pel retoc. Un cop s'ha assecat la pasta, es poleix, se li posen els ulls si no se li han posat durant l'emmotllatge i s'afegeixen els fragments, que són aquelles parts de la imatge que s'han emmotllat a part perquè sobresurten massa, com les mans, o el cap d'un nen en braços de la mare.

Finalment, el sant va al departament de pintura, que li dona el toc de gràcia. Primer es daura, després es pinta i en darrer lloc s'hi fan les sanefes. El daurat del sant depèn de la seva categoria i, lògicament, del preu. La classe més senzilla només es pinta de color llis, i les sanefes són de pur-



purina. A mesura que la categoria augmenta, la peça porta més daurat, el color està més treballat i les sanefes poden ser cisellades. Hi ha tota una producció d'elements relacionats amb les imatges, com les corones, les peanyes o peces de fusteria i marqueteria per a altars i capelles. Antigament la majoria de tallers tenien la seva fusteria.

Avui en dia encara van trampejant uns pocs tallers, entre els quals hi ha Artesania Juvanteny.

L'embalatge és l'últim pas —en aquest cas un delicat nen Jesús—, tan delicat com la situació de la indústria artesana.